

Raquints cuorts, averts e sensibels

«Barbacor/Herzkater» da Chatrina Josty

■ (anr/afi) **Als Dis da Litteratura a Domat preschainta l'autura Chatrina Josty sia prüma aigna publicaziun. L'ouura cuntegna raquints rumantschs e tudais-chs e diversas illustraziuns our da sia collecziun da purtrets.** Sco autura nun es Chatrina Josty dal tuot incunteschainta, be uossa das-cha ella preschaintar cun «Barbacor/Herzkater» per la prüma vouta ün'aigna publicaziun. Quist es il prim tom cun raquints cuorts chi cumpara illa nouva seria «Ord chadaina» da la Chasa Editura Rumantscha. Il cudesch cumpiglia 100 paginas e cuntegna raquints rumantschs e tudais-chs ed es illustrat cun purtrets our da la collecziun da l'autura.

Texts actuals

Eir Chatrina Josty tocca pro la generaziun «Y»: La generaziun dal «Why» chi fa plütost ün cuors da ziczac tras tuot las opziuns da la vita. «Nossa generaziun ha la libertà da tscherner e da metter tuot in dumonda, quai cha generaziuns anteriuras nu pudavan far», disch Chatrina Josty. Tenor ella fa gnir il bainstar actual forsa la vita eir plü cumplichada. Uschè raquintan seis texts dad üna generaziun chi viva in ün muond global, simultan, passager e sragischà. E quai in ün vacuum ingio chi regna la temma dal spazi vöd, da la lungurella, d'üna società inondada da pussibilitats ed ingio chi's prouva da chatrar las respostas bsögnaivlas i'l cunteschaint. Ils raquints da Chatrina Josty sun cuorts, averts, directs e sensibels e qua o là as sainta pertoc da sias descrip-

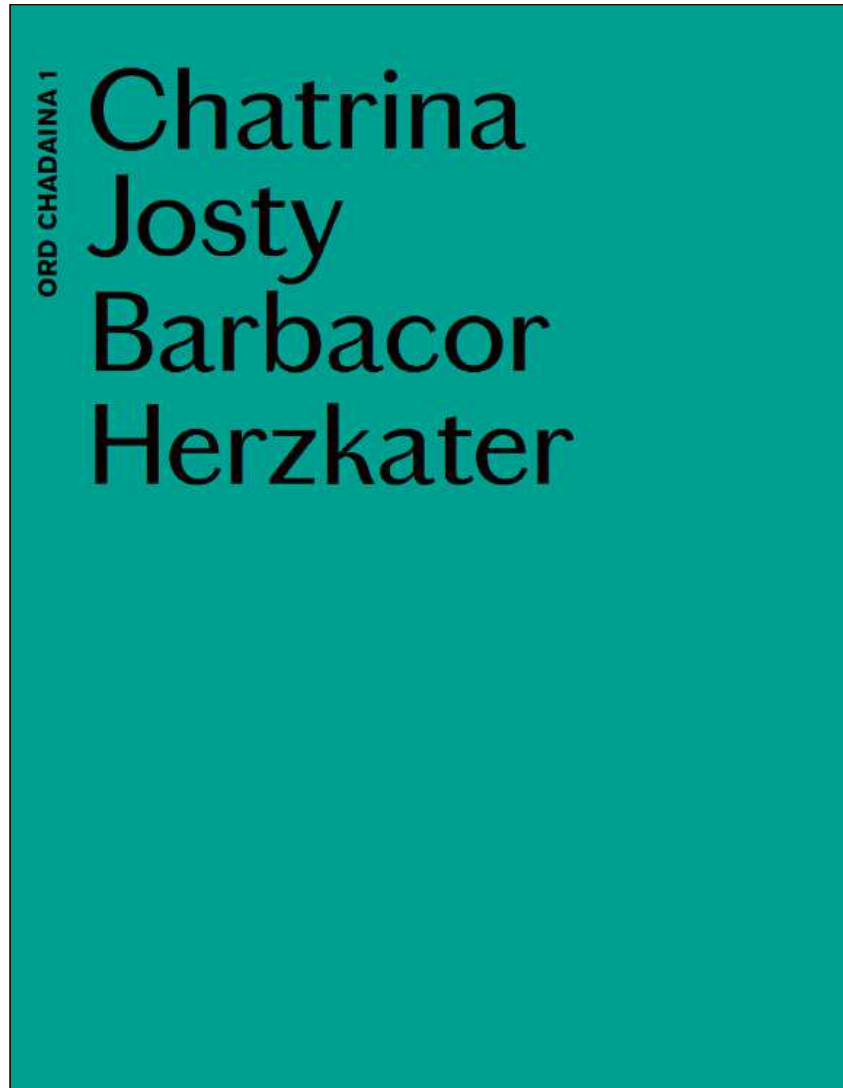
ziuns. «La gronda part dals texts sun maniat ironicaing e sun mias observaziuns», declera l'autura, e: «Per part sun els eir fich exagerats.» Sias istorgias nu sun adüna dal tuot realisticas e nu sun neir na autobiograficas.

«Eu scriv d'ürant mias vacanzas»

Il process per la realisaziun da seis prim cudesch ha düra duos ons. «Eu n'ha adüna darcheu scrit ils texts d'ürant mias vacanzas», manzuna Chatrina Josty. Ella as piglia temp avuonda per scriber, ma fin uossa nun es quai dvantà ün ritual. Chatrina Josty es nada da l'on 1984 ed ha passantà si'infanzia a Bravuogn. Davo ch'ella ha lavurà divers ons sco redactura e moderatura pro Radiotevisiun Svizra Rumantscha (RTR) es ella actualmaing magistra illa scoula primara da Lai. Daspö divers ons as dedichesch'la al scriber. Als Dis da Litteratura, per l'emischiu «Impuls» da RTR ed illa «Litteratura» publichescha ella regularmaing. Chatrina Josty scriva texts da differents geners chi sun gnüts publicats tanter oter in l'antologia «minga di» chi'd es cumparüda da l'on 2015 pro la Chasa Editura Rumantscha.

«Ord chadaina» – üna nouva seria

Il concept per quista publicaziun da Chatrina Josty ha pretais ün'ordinaziun alfabetica dals divers texts culs differents temas. Per mincha custab saja ün text, i cumainza cul raquint davart ils attestats e finischa cun «Zurück – kein Zurück». Mincha raquint es scrit in lingua ru-

«Barbacor/Herzkater» da Chatrina Josty es cumparü pro la Chasa Editura Rumantscha.

FOTO CHASA EDITURA RUMANTSCHA

mantscha e vain accumpagnà d'ün text in tudais-ch e lapro sun agiuntas illustraziuns chi sun gnüdas elavuradas da l'artist Donat Caduff, chi viva hoz a Turich. El ha tschernü il material visual our da las collecziuns da putrets da l'autura ed ha tut landroua singuls aspets e tils ha structurà in ün arch visual. «Barbacor/Herzkater» es la prüma publicaziun cumparüda illa nouva seria «Ord chadaina» da la Chasa Editura Rumantscha. Pro quista seria dessan las auturas e'ls autours avair la pussibilità da reflectar e la libertà d'experimenter cul pled scrit. Qua vegnan publicats texts contemporans chi nu laschan as categorisar classicamaing tenor lur fuorma e cuntgnü. «Quista nouva seria ha dat a mai üna gronda libertà, saja quai davart la lunghezza dals texts sco eir in quai chi riguarda las illustraziuns», disch Chatrina Josty. Per ella esa stat interessant da sviluppar seis cudesch eir insembel cun üna grafica. «Id es üna fuorma chi collia e chi dà istess la libertà bsögnaivla a l'autura», conclüda Josty.

La vernissascha per la nouva publicaziun da Chatrina Josty es in dumengia, ils 5 november a chaschun dals Dis da Litteratura a Domat. Accumpagnada vain la prelecziun performativa cun musica da Cha da Fö. Ulteriuras prelecziuns cun concert sun als 15 november illa Bar Palaver a Savognin, als 18 november i'l Chesin Manella a Schlarigna, als 23 november illa Klibühni a Cuaira ed als 25 november in l'Hotel Belvédère a Scuol.

Proget pilot davart l'energia termosolara a Scuol

■ (anr/fa) **Intant cha la fotovoltaica ha grond success es l'energia termosolara suot squitsch. La surfabricaziun Monolit Scuol spordscha il rom per ün proget pilot da l'Uffizi federal per energia cul böt da rinforzar eir quist'energia.** La surfabricaziun Monolit in Sotcha a Scuol cumpiglia nou chasas da plüssas famiglias e ses chasas dad üna famiglia. Il böt dal patrün fabrica, la Acla Immobiliarias SA, e dal planisader general, la firma Fanzun AG Architekten-Ingenieure-Berater, es da realisar i'l anteriur quartier d'industria ün quartier sainza trafic cun chasas i'l standard minergia-A. La surfabricaziun chi sarà conclüda da l'on 2020 spordscha daspö il 2015 il rom per proget pilot da l'Uffizi federal per energia. Da la partida pro quist proget sun ultra dals specialists per energia da la Fanzun AG eir l'Institut für Solartechnik da la Scuol'ota Rapperswil e las trais firmas Caotec Solar Brusio, Vassella Energie Poschiavo e la Sunage Balerna.

Plü lunga vita pellas sondas geotermicas

Adüna daplüs s-chodamaints d'energia fossila vegnan rimpazzats cun pumpas geotermicas. Circa ün terz da l'energia bsögnaivla deriva pro quellas da la chalur illa terra. Il problem es cha daplüssas sondas geotermicas chi dà in ün territori e plü ferm cha'l terrain as sfradainta. Uschea dvaintan las sondas bainquant main efficaintas. Sco cha la Fanzun AG communichescha pudess qua la chalur solara güdar: «Cul proget pilot as lessa identifichar il potenzial cha differents sistems solars pudessan avair pella regeneraziun da terrain cun aint sondas geotermicas.»

Trais variantas gnaran examinadas

Per identifichar quist potenzial ha l'interpraisa generala Fanzun SA installà vi da trais chasas identicas cul standard minergia-A differents cumbinaziuns d'implants per chalur geotermica e per energia solara. Tuot las chasas dispuonan da

tschinch sondas geotermicas cun üna chafuollezza da 175 meters. Siil tet da la chasa A es francada ün indriz per fotovoltaica chi furnischa be electricità ed ingüna chalur pella regeneraziun da las sondas geotermicas. Quella chasa furnischa la valur da referenza. Vi da la chasa B vegnan in acziun moduls cumbinats electricità e chalur e vi da la chasa C ün indriz per fotovoltaica sco eir collectuors solars suot vaider. L'energia solara da las chasas 1 e 2 vain utilisada per s-chodar l'aua in chasa e sco funtana pella pompa

geotermica. Culs vanz da chalur vain spigiantà il terrain. Al medem mumaint vain provà oura ün nou modul directiv chi resguarda tant il cuntgnair da l'utilisader sco eir ils models da la previsiun da l'ora. «Il böt es da pudair utilisar plü bier'energia pussibel per l'agen consüm», vegna declerà illa comunicaziun. Las masüraziuns d'üran amo fin da l'on 2019, «ma prüms resultats muossan cha la chalur solara po prolungar considerablaing la vita e l'effizienz energetica da sondas geotermicas.»

«Proget salüdaivel pel cumün da Scuol»

Arno Kirchen, il schef da las gestiuns tecnicas da Scuol, manzuna cha quist proget pilot saja üna buna chosa pel cumün: «Scuol es landervia a dvantar Cità d'energia, perquai esa da salüdar da quists progets chi promovon l'energia regenerabla.» Chi's pudess trar a nüz l'energia solara amo plü ferm a Scuol, cuntinuescha'l, «i füss lura però da verer cha quels implants süls tets nun influenzeschan da massa il purtret da la part veglia dal cumün.»

Il proget pilot a Scuol vain preschaintà als 8 november a Dübendorf: Fin già pella settavla jada realiseschan Swissolar, Suissetec e l'Uffizi federal per energia a la Empa Akademie Dübendorf la «Dieta davart chalur solara». A la dieta da quist on vegnan preschaintats ils prüms resultats e las prümas conclusiuns chi's po far grazcha il proget pilot in Engiadina Bassa.

Daplü davart quista dieta as chatta sün www.swissolar.ch/solarwaerme-ta-gung-2017/

Las alas vers il sulai dals tets da las chasas da la surfabricaziun Monolit a Scuol sun munidas cun grands implants da fotovoltaica. MAD